

Sygn. akt V U 186/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 kwietnia 2016 r.

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Krzysztof Głowczyński

Protokolant: star. sekr. sądowy Magdalena Teteruk

po rozpoznaniu w dniu 26 kwietnia 2016 r. w Legnicy

sprawy z wniosku J. U.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

o wysokość emerytury

na skutek odwołania J. U.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

z dnia 4 lutego 2016 r.

znak (...)

I. **oddala odwołanie,**

II. **zasądza od wnioskodawcy na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. kwotę 360 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.**

SSO Krzysztof Głowczyński

Sygn. akt V U 186/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 04 lutego 2016 r., znak:(...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. odmówił wnioskodawcy J. U. ponownego ustalenia wysokości emerytury. W uzasadnieniu wskazał, nawiązując do wcześniej wydanych decyzji z dnia 02 grudnia 2015 r. i z dnia 07 stycznia 2016 r. odmawiających wnioskodawcy ponownego ustalenia wysokości świadczenia na podstawie art. 110a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, że przedstawione przez wnioskodawcę dodatkowe dokumenty nie stanowią środków dowodowych w celu ustalenia podstawy wymiaru. Organ rentowy wskazał, że istniejący zakład pracy dokonuje potwierdzeń wysokości zarobków na druku Rp-7, zgodnie z § 20 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. Możliwość uwzględnienia dowodów pośrednich zachodzi zaś jedynie w przypadku zakładów nieistniejących, co nie miało miejsca w niniejszej sprawie.

Odwołanie od powyższej decyzji złożył J. U., wnosząc o jej zmianę i ponowne ustalenie wysokości przysługującej mu emerytury z uwzględnieniem wynagrodzeń za lata 1957 – 1977, ustalonych w oparciu o dokumentację zastępczą jaką są zarobki jego współpracowników B. K. i H. L.. Wystawione bowiem przez jego byłego pracodawcę (...) S.A. druki

Rp-7 za wymienione lata nie zawierają dodatkowych składników wynagrodzenia, takich jak wynagrodzenie z tytułu Karty Górnika, premie, nagrody, dodatki funkcyjne czy inne zmienne składniki wynagrodzenia.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. wniósł o jego oddalenie, powołując się na te same argumenty co w zaskarżonej decyzji.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca J. U. ur. w dniu (...), od dnia(...)r. jest uprawniony do emerytury górniczej.

Wnioskiem z dnia 12 listopada 2015 r. ubezpieczony zwrócił się do organu rentowego o ponowne ustalenie wysokości emerytury w oparciu o art. 110a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Do wniosku dołączył zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu za lata 1957 – 1978, 1979 – 1983, 1986 – 1990, 1990 – 1992.

Decyzją z dnia 02 grudnia 2015 r. organ rentowy przeliczył świadczenie emerytalne przysługujące ubezpieczonemu. Do ustalenia podstawy wymiaru emerytury Zakład przyjął wybrane przez wnioskodawcę wynagrodzenie, które stanowiło podstawę wymiaru składek od stycznia 1983 r. do grudnia 1983 r. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 327,01% i został ograniczony do 250%. Podstawa wymiaru obliczona przez pomnożenie wppw 250% przez 717,16 zł, tj. kwotę bazową wyniosła 1792,90 zł. Do ustalenia wysokości emerytury organ rentowy uwzględnił 32 lata i 8 miesięcy okresów składkowych oraz 4 lata i 5 miesięcy okresów nieskładkowych. Zaskarżoną decyzją ZUS jednocześnie odmówił wnioskodawcy ponownego ustalenia wysokości emerytury, ponieważ nowo ustalony wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury nie przekracza 250%. Organ rentowy wskazał nadto, iż dokonał analizy możliwości ponownego obliczenia podstawy wymiaru emerytury z uwzględnieniem przedłożonych wcześniej wykazów wynagrodzenia oraz minimalnych wynagrodzeń za okresy pracy, w których nie zostały udokumentowane zarobki, tj. od 01 lipca 1978 r. do 31 grudnia 1978 r. i od 21 sierpnia 1983 r. do 24 stycznia 1984 r.

Po przedłożeniu dodatkowych dokumentów przez wnioskodawcę oraz dokonaniu wyjaśnień z byłym pracodawcą wnioskodawcy (...) S.A., Zakład Ubezpieczeń Społecznych decyzją z dnia 07 stycznia 2016 r. przeliczył emeryturę J. U.. Do ustalenia podstawy wymiaru emerytury Zakład przyjął wybrane przez wnioskodawcę wynagrodzenie, które stanowiło podstawę wymiaru składek od grudnia 1982 r. do grudnia 1983 r. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 324,34% i został ograniczony do 250%. Podstawa wymiaru obliczona przez pomnożenie wppw 250% przez 717,16 zł, tj. kwotę bazową wyniosła 1792,90 zł. Do ustalenia wysokości emerytury organ rentowy uwzględnił 32 lata i 8 miesięcy okresów składkowych oraz 4 lata i 5 miesięcy okresów nieskładkowych. Organ rentowy ponowił odmowę ponownego ustalenia wysokości emerytury wnioskodawcy, argumentując, że nowo ustalony wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury nie przekracza 250%.

W kolejnych pismach do organu rentowego ubezpieczony wskazywał, iż jego byłym pracodawcą (...) S.A. nie posiada wszystkich danych o jego wynagrodzeniach za lata 1957 – 1978, w związku z czym wnosi o wyliczenie wysokości jego wynagrodzenia za te lata na podstawie dokumentacji zastępczej i porównawczej dotyczącej dochodów jego współpracowników z tego okresu, tj. H. L. i B. K., albowiem wynagrodzenia, które do przeliczenia emerytury uwzględnił ZUS, oparte są tylko na wynagrodzeniu zasadniczym i nie obejmują wynagrodzenia z tytułu Karty Górnika, dodatku funkcyjnego, premii produkcyjnej, 13-stej pensji i innych przysługujących mu w tym czasie dodatków. W odpowiedzi na ten wniosek, organ rentowy decyzją z dnia 04 lutego 2016 r. odmówił wnioskodawcy ustalenia wysokości jego emerytury z uwzględnieniem za sporne lata dokumentacji zastępczej innych pracowników, powołując się na treść § 20 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. oraz dokonania ponownego ustalenia wysokości emerytury w oparciu o nową ustaloną wysokość wynagrodzeń.

(b e z s p o r n e, a nadto akta emerytalne wnioskodawcy)

Wnioskodawca J. U. w okresie od 01 marca 1957 r. do 31 października 1977 r. był pracownikiem Przedsiębiorstwa (...) S.A. w L.. Dokumentacja płacowa wnioskodawcy z tego okresu zatrudnienia przechowywana była przez okres 12 lat,

po czym uległa brakowaniu. Druk ZUS Rp-7 za okres od 1957 – 1977 r., który wystawił wnioskodawcy jego pracodawca sporządzony został na podstawie akt osobowych ubezpieczonego i nie zawiera wszystkich składników wynagrodzeń, takich jak np. premie i nagrody dodatkowe. W dokumentacji za okres od 1957 r. do 1971 r. brak jest również zapisów o wysokości przysługującej Karty Górnika.

D o w ó d: akta emerytalne wnioskodawcy –zaświadczenie (...) S.A. z dnia 13.01.2016 r., k. 267-268

Najkorzystniejszy dla wnioskodawcy wskaźnik wysokości podstawy wymiaru z dowolnie wybranych 20 lat kalendarzowych, z całego okresu podlegania ubezpieczeniu, przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku, wynosi 242,88 %.

Z okresu kolejnych 10 lat kalendarzowych przypadających w ostatnich 20 latach kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek, tj. 1995 – 2014 nie było możliwości ustalenia podstawy wymiaru, ponieważ w tym okresie wnioskodawca nie podlegał ubezpieczeniom społecznym oraz ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym.

(b e z s p o r n e, a nadto akta emerytalne wnioskodawcy)

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie nie zasługiwało na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 110a ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. jedn.: Dz.U. z 2015 r., poz. 748 z późn. zm.), wysokość emerytury oblicza się ponownie od podstawy wymiaru ustalonej w sposób określony w art. 15, z uwzględnieniem art. 110 ust. 3, jeżeli do jej obliczenia wskazano podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe na podstawie przepisów prawa polskiego przypadającą w całości lub w części po przyznaniu świadczenia, a wskaźnik wysokości podstawy wymiaru przed zastosowaniem ograniczenia, o którym mowa w art. 15 ust. 5, jest wyższy niż 250%. Ustalenie wysokości emerytury zgodnie z ust. 1 może nastąpić tylko raz (ust. 2).

W rozpoznanej sprawie zasadniczą kwestią sporną było ustalenie wysokości wynagrodzeń wnioskodawcy w latach 1957 – 1977, tj. w okresie, gdy pracował on w Przedsiębiorstwie (...) S.A. w L., w oparciu o tzw. dokumentację zastępczą, tj. dochody innych pracowników zatrudnionych w tym zakładzie, we wskazanym wyżej okresie. Ustalenie powyższe implikowałoby bowiem możliwość dokonania ponownego ustalenia wysokości emerytury wnioskodawcy.

Wątpliwości w sprawie nie budziło, że druki Rp-7 wystawione przez byłego pracodawcę wnioskodawcy za okres pracy od 01 marca 1957 r. do 31 października 1977 r. i uwzględnione przez ZUS przy wyliczeniach świadczenia ubezpieczonego zawierały jedynie informacje o wysokości wynagrodzenia zasadniczego wnioskodawcy. Nie zawierały natomiast informacji o innych (zmiennych) składnikach tego wynagrodzenia, w szczególności o nagrodach, premiach, dodatkach funkcyjnych, 13-stkach, wynagrodzeniach z tytułu Karty Górnika. Informacji powyższych nie zawierały, albowiem brak było bezpośredniej dokumentacji płacowej wnioskodawcy, w oparciu o którą można by było wysokość takich składników ustalić. Po upływie 12 lat jej przechowywania dokumentacja uległa brakowaniu.

Ubezpieczony wywodził, że wysokość jego wynagrodzenia w spornych latach, w szczególności w zakresie zmiennych składników wynagrodzenia, może być ustalona w oparciu o dokumentację zastępczą, tj. dokumentację płacową innych pracowników zakładu ze spornego okresu. Powoływał się na wynagrodzenia B. K. i H. L., którzy wykonywali mniej odpowiedzialną niż on pracę, i tym samym niżej wynagradzaną, ale akceptował taki stan rzeczy, żeby do ustalenia swojego wynagrodzenia przyjąć wynagrodzenia tych pracowników, mimo że w stawce zasadniczej były one niższe od jego płacy zasadniczej. Zachowała się bowiem dokumentacja płacowa tych pracowników potwierdzająca wysokość otrzymywanych przez nich zmiennych składników wynagrodzenia (w postaci np. premii czy nagród).

Z powyższym stanowiskiem nie sposób się jednak zgodzić. W judykaturze podkreśla się, że do ustalenia podstawy wymiaru świadczenia może być przyjęte jedynie wynagrodzenie, które uzyskiwała osoba ubezpieczona w danym

roku kalendarzowym, a nie "średnie" wynagrodzenie z całego okresu zatrudnienia w określonym zakładzie. Nie jest przy tym możliwe wyliczenie wysokości wynagrodzenia, a w konsekwencji wysokości składek na ubezpieczenie społeczne oraz wskaźnika wysokości podstawy wymiaru emerytury w oparciu o wyliczenia hipotetyczne, uśredniane czy przybliżone. Do ustalenia wysokości emerytury winna być przyjmowana faktyczna podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne (por. wyrok SA w Lublinie z dnia 01 października 2015 r., III AUa 205/15, LEX nr 1817534). Tak samo wypowiedział się Sąd Apelacyjny w Poznaniu, który w wyroku z dnia 03 czerwca 2015 r. (III AUa 535/14, LEX nr 1781979) uznał, że w przypadku braku dokumentacji płacowej istnieje możliwość ustalenia wysokości wynagrodzenia ubezpieczonego w oparciu o dokumentację zastępczą znajdującą się w jego aktach osobowych, tj. umowy o pracę czy angaże, w których zawarte są dane dotyczące wynagrodzenia. W takim jednak wypadku uwzględnić można tylko takie składniki, które są pewne, stałe, wypłacane były w danym okresie i w określonej wysokości. Sąd ten, analogicznie jak Sąd Apelacyjny w Lublinie uznał, że wysokości wynagrodzenia lub danego składnika wynagrodzenia nie można ustalać w sposób przybliżony, ale musi to być ustalenie pewne – na podstawie konkretnego dokumentu bądź jego kopii, który zachował się w dokumentacji osobowej ubezpieczonego. Takie samo stanowisko zajął również Sąd Apelacyjny we Wrocławiu. Sąd ten w wyroku z dnia 31 marca 2015 r. (III AUa 1807/14, LEX nr 1814849) uznał, że nie ma możliwości wyliczenia wysokości wynagrodzenia, a co za tym idzie wysokości składek na ubezpieczenie społeczne oraz wskaźnika wysokości podstawy wymiaru emerytury w oparciu o wyliczenia hipotetyczne, uśrednione, wynikające z porównania do wynagrodzenia innych pracowników. Uśrednione obliczenie wysokości wynagrodzenia, oparte na wynagrodzeniu otrzymanym przez innych pracowników nie może bowiem oddać indywidualnych cech właściwych dla danego stosunku pracy. Sąd Apelacyjny we Wrocławiu uznał, że obliczenie wysokości wynagrodzenia musi być oparte na dokumentacji, z której wynikają określone kwoty wynagrodzenia, a dopiero zebrana dokumentacja może zostać poparta zeznaniami świadków. Kwestia pobieranego wynagrodzenia musi zostać zatem udowodniona w sposób bezwzględny. Nie jest możliwe udowadnianie jej jedynie przy pomocy zeznań świadków. Tylko dokumentacja stanowi precyzyjny dowód w zakresie wysokości wynagrodzenia w postępowaniu sądowym. Na podstawie innych dowodów nie jest możliwe dokładne określenie kwoty wynagrodzenia, a co zatem idzie ustalenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru emerytury. Sąd Apelacyjny w Szczecinie odnosząc się natomiast do kwestii przeliczenia wysokości emerytury ubezpieczonego na podstawie uśrednionej wielkości premii uzyskiwanej przez ubezpieczonego a wywiedzionej z wysokości premii wypłaconych innym pracownikom wprost uznał, iż nie jest możliwe dokonanie takiego przeliczenia. Zwrócił przy tym uwagę na indywidualny charakter stosunku pracy, wskazując, że określone warunki zatrudnienia mają charakter niepowtarzalny, ponieważ zostały ustalone pomiędzy pracodawcą a konkretnym pracownikiem. Uśrednione obliczenie wysokości wynagrodzenia, oparte na wynagrodzeniu otrzymanym przez innych pracowników nie może oddać indywidualnych cech właściwych dla danego stosunku pracy. W przypadku wynagrodzenia zasadniczego lub innych obligatoryjnych składników wynagrodzenia, wynikających z obowiązujących przepisów, można przyjąć najniższe wynagrodzenie obowiązujące w czasie, którego dotyczy żądanie uwzględnienia tego okresu do przeliczenia podstawy emerytury. W przypadku jednak takiego składnika wynagrodzenia, jakim jest premia, konieczne jest istnienie dowodów potwierdzających bez wątpliwości fakt wypłacenia premii oraz jej wysokość (por. wyrok SA w Szczecinie z dnia 13 stycznia 2015 r., III AUa 340/14, LEX nr 1740709). Powyższe jednolite stanowisko wyrażone zostało także w innych judykatach (por. np. wyrok SA w Łodzi z dnia 05 listopada 2013 r., III AUa 260/13, LEX nr 1416043, wyrok SA w Szczecinie z dnia 04 czerwca 2014 r., III AUa 1136/13, LEX nr 1504458) i uznać je należy za ugruntowane.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt rozpoznawanej sprawy, Sąd Okręgowy nie miał wątpliwości, że przeliczenie emerytury wnioskodawcy może nastąpić tylko i wyłącznie w oparciu o dane dotyczące wynagrodzeń (zarówno ich stałych, jak i zmiennych składników), które są pewne i które pozwolą ustalić zindywidualizowaną wysokość wynagrodzenia ubezpieczonego, a nie jakąś wielkość uśrednioną, hipotetyczną. Stąd też w niniejszej sprawie nie było podstaw do stosowania jakichkolwiek porównań czy uśrednień z wynagrodzeniami innych pracowników, w szczególności w zakresie dotyczącym zmiennych składników wynagrodzenia. A skoro tak, to uznać należało, iż organ rentowy przy wyliczeniach wysokości świadczenia emerytalnego wnioskodawcy zasadnie oparł się tylko na dokumentach wystawionych przez byłego pracodawcę ubezpieczonego, drukach Rp-7. Te bowiem sporządzone zostały w oparciu o dokumentację zawartą w aktach osobowych wnioskodawcy i zawierały pewne dane co do wysokości wynagrodzenia ubezpieczonego w spornych okresach, choć tylko co do wysokości jego wynagrodzenia

zasadniczego. Czynienie jednak jakichkolwiek innych ustaleń, w tym w szczególności w zakresie zmiennych składników wynagrodzenia wnioskodawcy w spornym okresie, przy braku jakiegokolwiek źródłowej dokumentacji płacowej z tego okresu, pozostaje nieuprawnione.

W związku z tym, że wnioskodawca odwoływał się od pisma z dnia 04 lutego 2016 r., które zarówno ZUS, jak i Sąd, potraktował jak decyzję odmawiającą ustalenia wysokości wynagrodzenia w oparciu o dokumentację zastępczą oraz ponownego ustalenia w związku z tym wysokości emerytury ubezpieczonego, stwierdzić należało, że skoro nie było w niniejszym postępowaniu podstaw do ustalenia wysokości wynagrodzenia wnioskodawcy zgodnie z jego wnioskiem, to zmianie też nie mogła ulec wysokość ustalonego przez organ rentowy świadczenia wnioskodawcy. Uwzględnienie przy ustalaniu wskaźnika wysokości podstawy wymiaru zarobków wykazanych przez zakłady pracy ubezpieczonego, w tym (...) S.A., na drukach Rp-7, dało wwpw nieprzekraczający 250 %. To zaś spowodowało, że nie było podstaw do przeliczenia podstawy wymiaru świadczenia zgodnie z art. 110a ustawy emerytalnej, albowiem jednym z wymogów jest właśnie posiadanie wwpw wyższego niż 250% przed zastosowaniem ograniczenia, o którym mowa w art. 15 ust. 5 ustawy emerytalnej.

Z powyższych względów, Sąd nie znajdując uzasadnionych podstaw do uwzględnienia odwołania na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. odwołanie oddalił, o czym orzekł w pkt I wyroku.

Orzeczenie o kosztach zastępstwa procesowego zapadło w oparciu o treść art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r., poz. 1804).

SSO Krzysztof Głowczyński